

István HALLER

Analiza jurisprudenței CEDO privind limbajul urii (II)

2.3. Condamnarea penală a persoanelor care promovează interesele unei comunități etnice minoritare criticând politica guvernului

În analiza acestor cazuri – în care legitimitatea constatată a fost protejarea integrității teritoriale, combaterea terorismului, menținerea securității naționale și a siguranței publice – CEDO, în majoritatea cazurilor, a considerat că aplicanții nu utilizează **limbajul urii**, nu incită la ură etnică, ci critică politica guvernului, prin urmare condamnarea penală nu este o măsură proporțională cu legitimitatea urmărită de autorități.

Totuși, critica nu poate fi fără limite. În situația în care o afirmație are în mod evident intenția de a stigmatiza guvernul, utilizând etichetări ce creează sau adâncesc prejudecăți, condamnarea la amendă penală reprezintă o măsură proporțională cu legitimitatea urmărită de autorități.

La fel, condamnarea penală este motivată dacă limbajul utilizat incită la violență.

Cazul *Castells împotriva Spaniei* (11798/85) Decizia CEDO din 23 aprilie 1992

Descrierea cazului:

Aplicantul, senator din partea unei formațiuni politice care susține independența Țării Bascе, a publicat un articol în care susține că sute de criminali se bucură de impunitate din partea autorităților (cu exemple concrete de persoane ucise de autori neidentificați în Țara Bascilor), iar activiștii ETA sunt arestați și condamnați. În articol a enumerat și o serie de organizații de extremă dreapta, fasciste, considerând că acestea se bucură de sprijin din partea statului. Pentru acest articol, aplicantul a fost condamnat la 6 ani închisoare, pe considerentul că a ofensat autoritățile statului.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea instituțiilor democratice împotriva discreditării.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice, o condiție de bază a progresului acestei societăți; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează; societatea democratică implică existența pluralismului, toleranței și înțelegerii; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilită în mod convingător (§42);

- libertatea de exprimare are o importanță specială pentru persoanele alese ca reprezentanți ai unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor;

limitarea libertății de exprimare pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (§42);

- presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind prevenirea dezordinii, **respectarea reputației altora**, are sarcina de a oferi informații de interes public, în chestiuni politice (§43);

- permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului le rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive (§46).

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că aplicantul a denunțat impunitatea membrilor unor grupuri extreme, ceea ce este de mare interes public în regiunea unde ziarul în cauză se vinde;

- instanțele au refuzat să analizeze conținutul de adevăr al declarațiilor aplicantului, deși aplicantul a enumerat cazuri concrete;

- condamnarea la închisoare a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Incal împotriva Turciei* (41/1997/825/1031) Decizia CEDO din 9 iunie 1998

Descrierea cazului:

Aplicantul, avocat, membru al comitetului executiv al unui partid de stânga, a participat la luarea deciziei de a disemina un pliant care acuză guvernul turc de o politică rasistă, antikurdă, care pe fondul patriotismului transmite către populație mesajul de excludere a kurzilor din societate. Pliantul chema patrioții democrați să-și exprime opoziția față de acest război special. Înainte de a disemina pliantul, partidul a solicitat aprobare din partea autorităților. Pliantele tipărite au fost confiscate de autorități, iar împotriva membrilor comitetului executiv s-a declanșat procedura penală pentru propagandă separatistă și ofensă adusă autorităților. Aplicantul a fost condamnat la șase luni și douăzeci de zile închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- prevenirea dezordinii.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează; societatea democratică implică existența pluralismului, toleranței și înțelegerii (§46);

- libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (§46);

- se poate invoca **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** în situația în care există o nevoie publică urgentă (§52);
- restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (§52);
- fără dubii, **libertatea discursului politic** nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (§53);
- permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului le rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** (§54).

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză, deși cheamă populația la nesupunere, nu incită sub nicio formă la violență, rezistență armată;
- înainte de a disemina pliantul în cauză, s-a solicitat o aprobare din partea autorităților;
- autoritățile nu au dovedit că ar putea exista o relație între activitatea applicantului și terorism;
- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Erdoğdu și Ince împotriva Turciei* (25067/94 și 25068/94) Decizia CEDO din 8 iulie 1999

Descrierea cazului:

Aplicanții, primul în calitate de redactor responsabil, al doilea în calitate de jurnalist, au realizat și au publicat un interviu cu un sociolog care a criticat politica guvernului turc în regiunea de sud-est a Turciei, afirmând că rasismul și colonialismul turc au ca efect formarea unui sentiment național sănătos al kurzilor. Aplicanții au fost condamnați la 8 luni, respectiv la un an și opt luni de închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- **combaterea terorismului**, protejarea securității naționale și a siguranței publice.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale auto-realizării individuale; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care

ofensează, șochează sau incomodează; societatea democratică implică existența pluralismului, toleranței și înțelegerii; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilită în mod convingător (§47/i);

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare a legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicită să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (§47/ii);

- în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (§47/iii);

- privind **libertatea presei**, invocă decizii relevante [*Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză reprezintă o analiză a situației din regiunea de sud-est a Turciei, care nu incită sub nicio formă la violență, rezistență armată, nu constituie un limbaj al urii;

- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Sürek și Özdemir împotriva Turciei (23927/94, 24277/94) Decizia CEDO din 8 iulie 1999

Descrierea cazului:

Aplicanții, primul acționarul majoritar, al doilea redactorul-șef al unui săptămânal, au publicat un interviu cu unul dintre liderii Partidului Muncii din Kurdistan, care a comparat situația kurzilor din Turcia cu a celor din Irak, considerând că și într-un stat, și în celălalt, ei sunt masacrați, dar SUA a intervenit să-i protejeze doar în Irak. A afirmat că Turcia duce o politică de exterminare împotriva kurzilor, vrea să transforme Kurdistanul într-un teritoriu fără locuitori și a prezentat un apel care, între altele, solicită retragerea trupelor militare din Kurdistan, acordarea autonomiei pentru regiune. Aplicanții au fost condamnați la plata unei amenzi penale, al doilea applicant și la închisoare de 6 luni.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale, securității naționale, prevenirea dezordinii și a criminalității.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale auto-realizării individuale; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează; societatea democratică implică existența pluralismului, toleranței și înțelegerii; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie

interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilită în mod convingător (§57/i);

- se poate invoca **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare a legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicită să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (§57/ii);

- în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (§57/iii);

- presa, deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, are sarcina de a oferi – într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale – informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea; libertatea presei reprezintă una dintre cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici (§58);

- Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului le rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** (§60);

- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (§63).

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile celui intervievat reprezintă o critică dură a guvernului, intransigentă și care refuză orice compromis, dar care nu incită sub nicio formă la violență, rezistență armată, nu constituie un limbaj al urii;

- condamnarea la închisoare a aplicanților nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Sürek împotriva Turciei nr. 1 (26682/95) Decizia CEDO din 8 iulie 1999

Descrierea cazului:

Aplicantul a fost acționarul majoritar al unui săptămânal care a publicat două scrisori venite din partea cititorilor care conțineau următoarele: „în fața escaladării

războiului de eliberare națională în Kurdistan, armata fascistă a Turciei continuă bombardarea”; „banda de criminali ai Republicii Turce continuă crimele”; „vinovăția bandelor de criminali este dovedită”; referitor la generalii de armată utilizează termenul de „ucigași plătiți ai imperialismului”. Aplicantul a fost condamnat la plata unei amenzi penale pentru propagandă împotriva indivizibilității statului.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea securității naționale și a integrității teritoriale, prevenirea dezordinii și criminalității.

Principii:

- sunt invocate principiile din cauza *Sürek și Özdemir împotriva Turciei*.

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză reprezintă o critică dură a guvernului, care are în mod evident intenția de a stigmatiza cealaltă parte a conflictului utilizând etichetări de genul „armata turcă fascistă”, „banda de criminali ai Republicii Turce”, „criminalii angajați ai imperialismului”, cu referiri la „masacre”, „brutalități”, ceea ce creează emoții puternice și întărește prejudecățile deja existente, astfel scrisorile în cauză au capacitatea de a incita la violență;

- faptul că aplicantul nu a raliat la ideile exprimate în scrisori nu îl exonerează de responsabilitate pentru materialele publicate în săptămânalul al cărui proprietar este;

- având în vedere condamnarea la plata unei amenzi penale, CEDO consideră că o astfel de condamnare reprezintă o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Sürek împotriva Turciei nr. 4 (24762/94)*

Decizia CEDO din 8 iulie 1999

Descrierea cazului:

Aplicantul a fost acționarul majoritar al unui săptămânal care a publicat un articol următoarele: „Este săptămâna Noruz în Kurdistan. Cea mai mare confruntare între solicitările poporului kurd și intoleranța față de exprimarea acestor solicitări apare în aceste zile. Tradiția rebeliunii se trezește”. Mitologicul dușman al kurzilor (Dehak) este considerat fiecare contrarevoluționar, polițist care se opune schimbărilor din Kurdistan. În următoarele, articolul descrie evenimentele petrecute în perioada Noruzului din anul anterior, când peste 200.000 de soldați au fost masați în regiune. Articolul se termină cu presupunerea că și în acest an vor avea loc demonstrații. În același număr al publicației s-a publicat și un interviu cu reprezentantul Partidului Muncii din Kurdistan, care a afirmat următoarele: „Suntem deschiși la orice soluție umanitară, politică, inclusiv la încheierea unui armistițiu. Partidul Muncii din Kurdistan nu este o mișcare teroristă. Această apreciere greșită trebuie abandonată – trebuie definitiv abandonată – și trebuie să se facă pași spre cooperare și sprijin. Teroristul adevărat este Republica Turcă. Noi credem că atitudinile din acest domeniu vor fi mult mai clarificate în acest an și se va dezvolta un dialog pozitiv și că Republica Turcă va fi treptat izolată în viitor”. În urma apariției acestui articol publicația a fost retrasă, iar aplicantul a fost condamnat penal la plata unei amenzi.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea securității naționale și a integrității teritoriale, prevenirea dezordinii și criminalității.

Principii:

- sunt invocate principiile din *Cazul Sürek și Özdemir împotriva Turciei*.

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză prezintă nașterea sentimentului kurd prin invocarea romanticizată a figurilor legendare din trecut; deși face referire la trezirea tradiției rebelunii, articolul trebuie văzut în contextul literar și metaforic utilizat; conține și o critică dură a guvernului, afirmând că Republica Turcă este stat terorist, astfel se poziționează ferm față de părțile aflate în conflict, dar nu cheamă la violență, ceea ce rezultă și din interviul publicat, având un ton de reconciliere;

- având în vedere condamnarea penală și retragerea publicației de la vânzare, CEDO consideră că o astfel de condamnare nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Gerger împotriva Turciei (24919/94)

Decizia CEDO din 8 iulie 1999

Descrierea cazului:

Aplicantul, jurnalist, a trimis un text spre citire la comemorarea unor victime ale mișcării studenților din anii '60, în care a afirmat următoarele: „Republica turcă este bazată pe negarea drepturilor muncitorilor și ale kurzilor. În granițele geografice ale acestei țări, orice trimitere la acțiuni umane, orice aspirație la libertate, orice solicitare privind respectarea drepturilor muncitorilor și ale kurzilor s-a întâlnit întotdeauna cu reacții dure prin negare și distrugere din partea conducătorilor. Trebuie spus că datorită originii lor și a tradițiilor istorice, conducătorii s-au remarcat întotdeauna printr-un militarism nemilos care este produsul mediocrității, înapoierii, setei lor pentru și mai mulți bani, și, nu în ultimul rând, naturii fundamentale a Republicii și servilismului său față de imperialism”; „Spiritul rezistenței și revoltei acelor ani eroici, un coșmar al conducătorilor, a fost cu țara timp de peste 20 de ani. Drapelul socialist, care este reprezentativ pentru unicul sistem capabil de a înlocui impusul sistem capitalist, încă flutură. Din semințele libertății poporului kurd semănate în acele zile s-a născut campania de gherilă în munții Kurdistanului”. Aplicantul a fost condamnat la 8 luni închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea securității naționale și a integrității teritoriale, prevenirea dezordinii și criminalității.

Principii:

- sunt invocate principiile din *Cazul Sürek și Özdemir împotriva Turciei*.

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză reprezintă o critică marxistă a guvernului, care nu incită sub nicio formă la violență, rezistență armată, nu constituie un **limbaj al urii**;

- textul a fost citit față de un număr restrâns de persoane, întrunit la o comemorare, astfel impactul lui a fost mic;

- condamnarea la închisoare a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Okçuoğlu împotriva Turciei (24246/94)
Decizia CEDO din 8 iulie 1999

Descrierea cazului:

Aplicantul a publicat în presă textul unei dezbateri care a avut ca obiect problema kurdă, fiind condamnat pentru propagandă separatistă la un an și opt luni închisoare și amendă penală, iar publicația a fost confiscată.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea securității naționale și a integrității teritoriale, prevenirea dezordinii și criminalității.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale auto-realizării individuale; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează; societatea democratică implică existența pluralismului, toleranței și înțelegerii; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilită în mod convingător (§43/i);

- se poate invoca **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare a legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicită să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (§43/ii);

- în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (§43/iii);

- presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, are sarcina de a oferi – într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale – informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea (§44);

- Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului le rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (§46).

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză prezintă prin istoria relațiilor internaționale situația kurzilor;
- chiar dacă analiza nu este neutră, limbajul utilizat nu este extremist sau excesiv;
- CEDO ia în considerare și situația din partea de sud-est a Turciei, în mod specific lupta împotriva terorismului;
- publicația în cauză, având un număr mic de tiraj, a avut un impact mic privind securitatea, ordinea publică sau integritatea teritorială a Turciei;
- în aceste condiții, condamnarea severă a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Erdoğdu împotriva Turciei* (25723/94) Decizia CEDO, Secția a treia, 15 iunie 2000

Descrierea cazului:

Aplicantul, în calitate de jurnalist și scriitor, a publicat un articol intitulat „Problema kurdă este o problemă turcă” în care consideră că situația din Kurdistan se datorează lipsei de democrație din Turcia, prin urmare cheia soluției este o schimbare politică care aduce democratizarea țării. Aplicantul a fost condamnat la 6 luni închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- **combaterea terorismului**, menținerea securității naționale și a siguranței publice.

Principii:

- sunt invocate principiile din cazul *Okçuoğlu împotriva Turciei*.

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză reprezintă o analiză politică a situației din regiunea de sud-est a Turciei, care, chiar dacă nu este imparțială și se opune politicii guvernamentale, totodată utilizează un limbaj virulent, însă nu incită sub nicio formă la violență, rezistență armată, nu constituie un **limbaj al urii**;
- condamnarea la închisoare a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Şener împotriva Turciei* (26680/95) Decizia CEDO, Secția a treia, 18 iulie 2000

Descrierea cazului:

Aplicantul, în calitate de proprietar și redactor al unui săptămânal, a fost supus mandatului de arest emis de Curtea Securității de Stat din Istanbul datorită unui articol considerat a fi propagandă separatistă. Articolul în cauză acuza de genocid conducerea din Turcia, care ar încerca să extermine o națiune, cea a kurzilor. Aplicantul a fost ulterior condamnat la șase luni închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea securității naționale și a siguranței publice.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale

autorealizării individuale; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează; societatea democratică implică existența pluralismului, toleranței și înțelegerii (§39/i);

- se poate invoca **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare a legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicită să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (§39/ii);

- în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (§39/iii);

- Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului le rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** (§40);

- presa, deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, are sarcina de a oferi – într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale – informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea; **libertatea presei** reprezintă una dintre cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici (§41);

- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (§42);

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză reprezintă o analiză politică a problemei kurde, care critică dur politica guvernamentală și acțiunile forțelor de securitate, totodată promovează încetarea luptelor și condamnă șovinismul ambelor părți, astfel nu incită sub nicio formă la ură, răzbunare, ci, din contră, militează pentru terminarea conflictului armat;

- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

**Cazul Rufi Osmani și alții împotriva Macedoniei (50841/99)
Decizie de inadmisibilitate din 11 octombrie 2001**

Descrierea cazului:

Consiliul local din Gostivar a decis să înlocuiască drapelul Macedoniei cu cel al Albaniei și Turciei la primărie. Guvernul a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra acestei hotărâri. În această situație mai multe persoane au decis să organizeze o întrunire pentru a condamna această politică a guvernului. Aplicantul principal a rostit o alocuțiune la care a afirmat următoarele: „Noi ne vom sacrifica viețile, dar nu și drapelul. Nu vom accepta nicio decizie a Curții Constituționale care va fi totalmente politică, întrucât această instituție care ar trebui să protejeze constituționalitatea și legalitatea în fapt violează Constituția, o constituție și legi pe care le-au adoptat ei, fără să ne întrebe pe noi, deși noi avem dreptul de a ne decide drepturile. Nu ei decid”; „Măinile negre ale guvernului au acoperit cu sânge Universitatea din Tetovo ieri, mâinile lor negre vor să acopere cu sânge drapelul național azi, dar ei ar trebui să se gândească anterior profund, pentru că noi vom răspunde la palmă cu palmă”. Ulterior, printr-o intervenție în forță, poliția a reușit să îndepărteze drapelul Albaniei de pe clădirea primăriei, iar în clădire au fost găsite arme de foc. Mai multe persoane au fost rănite în cursul incidentelor. Aplicantul principal a fost condamnat la treisprezece ani și opt luni închisoare pentru incitare la **ură națională, rasială și religioasă** în calitate de funcționar public, organizare de rezistență și împotrivire față de o decizie legală și nerespectarea deciziei Curții Constituționale. În apel pedeapsa s-a redus la șapte ani închisoare, iar recursul aplicantul principal a fost respins. După un an și trei luni de condamnare aplicantul principal a fost amnistiat.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- prevenirea dezordinii și crimei, protejarea securității naționale, siguranței publice, drepturilor și libertăților altor persoane.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate (*Sürek și Özdemir împotriva Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999).

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că alocuțiunea conține pasaje care incită la violență;
- aplicantul fiind o personalitate de marcă, prin alocuțiune a creat riscul unor tulburări publice, dezordinii și înfruntării cu poliția;
- fiind conștient de acest risc, aplicantul a organizat supravegherea armată a drapelului, astfel activitățile lui au dus în mod direct la conflictul violent ce a avut loc cu poliția ce a dus la rănirea a mai multor persoane;
- aplicantul nu a fost pus sub cercetare penală imediat după alocuțiune, ci numai după ce violențele s-au produs;
- deși condamnarea inițială se poate considera ca fiind deosebit de severă, aceasta s-a redus mult prin amnistiere;
- în aceste condiții aplicația nu poate fi admisă.

Cazul E.K. împotriva Turciei (28496/95)
Decizia CEDO, Secția a treia, 7 februarie 2002

Descrierea cazului:

Aplicantul, avocat, secretar al unei organizații de drepturile omului și proprietar al unei edituri, a semnat un articol privind încălcările drepturilor omului din Kurdistan, iar într-o carte despre drepturile omului și identitatea kurzilor un articol despre condițiile deținuților din închisorile din Turcia. Pentru primul articol a fost condamnat la doi ani închisoare și la plata unei amenzi penale, pentru cel de-al doilea la șase luni închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- **protejarea securității naționale**, integrității teritoriale, ordinii publice, prevenirea dezordinii și crimei.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale auto-realizării individuale; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică (§69);

- Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; totuși, în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** (§70);

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare a legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicită să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (§71).

Aplicarea principiilor:

- privind primul articol, CEDO constată că acesta a prezentat o alocuțiune din Parlamentul Belgiei;

- aplicantul fiind liderul unei organizații de drepturile omului, a informat opinia publică privind această alocuțiune;

- afirmațiile din articol conțin o critică virulentă la adresa autorităților din Turcia, dar nu încurajează violența, rezistența armată, nu constituie un limbaj al urii;

- în acest condiții condamnarea aplicantului la doi ani închisoare și la plata unei amenzi nu este o sancțiune proporțională cu scopul restricționării libertății de exprimare, astfel nu este o măsură necesară într-o societate democratică;

- privind al doilea articol, CEDO constată că acesta a apărut într-o carte care a însumat prezentările făcute la o conferință internațională;
- afirmațiile din articol conțin o critică virulentă la adresa autorităților din Turcia, dar nu încurajează violența, rezistența armată, nu constituie un **limbaj al urii**; menționarea autodeterminării nu reprezintă un atac la democrație;
- în aceste condiții condamnarea penală a applicantului nu este o sancțiune proporțională cu scopul restricționării libertății de exprimare, astfel nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Küçük împotriva Turciei (28493/95)
Decizia CEDO, Secția a treia, 5 decembrie 2002

Descrierea cazului:

Aplicantul, profesor de economie, a fost în posesia mai multor înregistrări audio-video cu Abdullah Öcalan, liderul Partidului Muncii din Kurdistan, pentru care a fost acuzat de apologia actelor de terorism și propagandă separatistă. Întrucât a afirmat că nu a dorit să aducă la cunoștința opiniei publice interviurile în cauză, applicantul a fost scos de sub urmărire penală. După scurt timp, applicantul a publicat materialul în cauză sub formă de carte, pentru care a fost condamnat în contumacie la 2 ani închisoare și la plata unei amenzi.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- **protejarea integrității teritoriale**, unității și securității statului.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Castells împotriva Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* (Marea Cameră), nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999; *News Verlags GmbH & CoKG împotriva Austriei*, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000; *E.K. împotriva Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002; *Okçioğlu împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 24246/94, 8 iulie 1999; *Sürek împotriva Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999; *Lingens împotriva Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile din carte conțin o critică virulentă la adresa autorităților din Turcia, dar nu încurajează violența, rezistența armată, nu constituie un **limbaj al urii**;
- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Feridun Yazar și alții împotriva Turciei (42713/98)
Decizia CEDO, Secția a treia, 23 septembrie 2004

Descrierea cazului:

Aplicantii, la congresul Partidului Muncii Poporului, au discutat despre problema kurdă, condamnând violențele guvernului în regiune, considerând că cei care se

potrivesc acestei lupte nu sunt teroriști cum susține guvernul, ci revoluționari ce luptă pentru dreptate. Cele mai relevante afirmații: „De timp îndelungat, un popor există aici în Orientul mijlociu. Probabil o națiune în devenire. Dar o voință îl privează de identitate, împărțindu-l în patru părți prin granițe artificiale”; „Lupta organizată și rezistența poporului kurd este garanția soluționării problemei”; „Lupta împotriva terorismului nu este o motivație pentru însămânțarea urii între popoare. [...] Pentru a lupta împotriva crimelor comise de stat, poporul kurd insistă la dreptul la autodeterminare”; „Ei [Guvernul] asasinează inocenți sub pretextul luptei împotriva terorismului. Ei practică execuții injuste, bombardează sate”; „Această politică care persistă de 70 de ani este una fascistă și rasistă”. Aplicații au fost condamnați la câte 2 ani închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că discursurile aplicațiilor – extrem de critice la adresa guvernului pentru modul în care tratează problema kurdă –, utilizate de aceștia în calitate de oameni politici, nu încurajează violența, rezistența armată, nu constituie un **limbaj al urii**;

- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Maraşli împotriva Turciei* (40077/98) Decizia CEDO, Secția a doua, 9 noiembrie 2004

Descrierea cazului:

Aplicantul a scris un articol în care a analizat șansele de integrare ale Turciei în Uniunea Europeană, referindu-se la Kurdistan, unde se duce o politică colonială, pentru care a fost condamnat penal – sub acuzația de propagandă separatistă – la un an și opt luni închisoare și amendă penală.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul în cauză reprezintă o analiză politică a problemelor privind integrarea Turciei în Uniunea Europeană, cu accente pe situația kurzilor, cu un conținut extrem de critic la adresa guvernului, însă nu încurajează violența, rezistența armată, nu constituie un limbaj al urii;
- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Dicle împotriva Turciei* (34685/97) Decizia CEDO, Secția a treia, 10 noiembrie 2004

Descrierea cazului:

Aplicantul a publicat un articol intitulat „Premiul internațional de pace Attatürk”, afirmând despre acest premiu că a fost creat din motive politice de cei care nu pot instaura democrația în țara lor, ignoră drepturile omului și distrug toate valorile populației printr-o **politică rasistă** și devastatoare. După această introducere, trece în revistă crimele comise de guvernul turc în Kurdistan. Applicantul a fost condamnat la închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000).

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile applicantului – extrem de critice la adresa guvernului pentru modul în care tratează problema kurdă –, utilizează un limbaj ostil, dar nu încurajează violența, rezistența armată, nu constituie un **limbaj al urii**;
- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul *Dağtekin împotriva Turciei* (36215/97) Decizia CEDO, Secția întâi, 13 ianuarie 2005

Descrierea cazului:

Aplicantul, editor și proprietarul unei edituri, a publicat o carte intitulată *Xide Naxirvan și genocidul din Dersim*, în care acuză guvernul Turciei de genocid în Kurdistan. Sub acuzația de propagandă împotriva integrității și unității statului, applicantul a fost condamnat la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*,

nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile applicantului, deși prezintă negativ istoria Turciei, utilizează un limbaj ostil, dar nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția și nu constituie un limbaj al urii;
- condamnarea applicantului este o măsură disproporționată, astfel nu este necesară într-o societate democratică.

Cazul Gümüș și alții împotriva Turciei (40303/98) Decizia CEDO, Secția a doua, 15 martie 2005

Descrierea cazului:

Aplicanții au redactat un comunicat publicat în presă prin care descriu abuzurile armatei în regiunea de sud-est a Turciei. Comunicatul conține următoarele afirmații: „Națiunea kurdă a intensificat lupta lui onorabilă pentru solicitarea dreptului la existență umană. Statul, care este parte a problemei, brusc și-a dezvoltat mașina de război în regiune, pentru a suprima prin violență lupta legitimă”; „Forțele de securitate sunt lipsite de orice valoare umană sau de justiție. În timpul incidentelor, transporturile de răniți au fost oprite, s-a tras asupra mașinilor care transportau persoane rănite, personalul medical și rudele care au încercat să ajute au fost amenințați. Jurnaliștilor care au încercat să observe incidentul li s-a interzis intrarea în aceste locuri. Și ei au fost amenințați, hărțuiți și uciși”. Comunicatul solicită părților aflate în război să respecte prevederile Convenției de la Geneva, invită opinia publică să se solidarizeze cu poporul kurd, supus masacrelor și ale cărui drepturi sunt violate. Aplicanții au fost condamnați penal pentru incitare la ură pe criteriul regional la câte un an și opt luni închisoare și la plata unor amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile applicantului, deși critică intervenția forțelor armate în regiune, utilizează un limbaj ostil, dar nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția și nu constituie un limbaj al urii;
- condamnarea la închisoare a aplicanților nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Han împotriva Turciei (50997/99)
Decizia CEDO, Secția a doua, 13 septembrie 2005

Descrierea cazului:

Aplicantul, membru al Partidului Democrației Poporului, la congresul partidului, a ținut un discurs prin care a promovat protejarea drepturilor proletarilor și kurzilor, criticând politica imperialistă a guvernului, care duce o politică colonială în Kurdistan. Aplicantul a fost condamnat la un an închisoare și amendă penală pentru propagandă împotriva integrității teritoriale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003; *Gümüș și alții împotriva Turciei*, nr. 40303/98, 15 martie 2005].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile aplicantului, deși critică dur guvernul, nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția și nu constituie un **limbaj al urii**;
- condamnarea la închisoare a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Koç și Tambaş împotriva Turciei (50934/99)
Decizia CEDO, Secția a patra, 21 martie 2006

Descrierea cazului:

Aplicanții, proprietarul, respectiv redactorul-șef al unui magazin, au publicat trei articole critice privind politica guvernului în regiunea de sud-est a Turciei. În aceste articole apar următoarele afirmații: „[poporul Kurd] este zdrobit”; „Este imperios inevitabil pentru salvarea poporului zdrobit integrarea autodeterminării în revoluția socială”; „În Turcia problema poporului care este zdrobit este problema kurzilor. Problema kurdă a primit forma unui război deschis care durează de 13 ani. Trebuie constatat în primul rând că acest război dus de Stat este un război murdar și că lupta națională a kurzilor este o rezistență dreaptă cu un conținut democratic”. Aplicanții au fost condamnați la amendă penală, ulterior magazinul a fost închis și un număr de exemplare din magazin au fost confiscate.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale, prevenirea dezordinii și crimei.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Lingens împotriva Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile din textul articolului, care prezintă extrem de negativ politica guvernului, într-un ton ostil, nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția și nu constituie un limbaj al urii;
- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Üstün împotriva Turciei (37658/02) Decizia CEDO, Secția a doua, 10 mai 2007

Descrierea cazului:

Aplicantul este proprietarul unei edituri care a publicat o carte despre Yılmaz Güney, un artist revoluționar de stânga, carte în care se menționează că lupta poporului kurd pentru drepturi și independență este dreaptă, iar cei care au introdus interdicții în Kurdistan pot fi trași la răspundere pentru faptele lor. Aplicantul a fost condamnat la șase luni închisoare ce ulterior a fost transformată în amendă penală, iar cartea a fost confiscată.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale și ordinii publice.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Şener împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Lingens împotriva Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că applicantul a publicat o carte despre viața unui artist cunoscut, o carte politizată în scopul de a transmite publicului mesaje privind Kurdistanul, care folosește un ton ostil, dar nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția, prin urmare nu constituie un **limbaj al urii**;
- prima ediție a cărții s-a vândut fără nicio ingerință a autorilor, iar Guvernul nu a dat nicio explicație de ce și-a schimbat atitudinea față de cea de-a doua ediție;
- condamnarea penală a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Ulusoy împotriva Turciei (52709/99) Decizia CEDO, Secția a doua, 31 iulie 2007

Descrierea cazului:

Aplicantul a scris un articol în care a afirmat următoarele: „Azi se duce un război murdar în Kurdistan care continuă să utilizeze cele mai violente metode. Statul a demarat acest război cu scopul de a realiza un genocid împotriva poporului kurd și liderilor săi. În timp ce mișcarea legitimă a națiunii kurde are ca scop obținerea drepturilor politice, statul întărește șovinismul turc pentru a potoli și slăbi vocea acestui război. Funeraliile soldaților care mor în timpul acestui război sunt utilizate pentru a crea

o mișcare de masă rasistă și șovină”; „Statul, cu scopul de a asupra muncitorii kurzi și mișcarea națională pentru libertate prin sânge și praf de pușcă, utilizează fundamentaliștii islamici și Hezbollah-ul”; „Să nu rămâi tăcut în prezența masacrului”. Aplicantul a fost cercetat penal pentru propagandă împotriva indivizibilității statului. În cursul procesului a susținut următoarele: „Sunt mândru că am protestat împotriva masacrului scriind articolul în cauză. [...] A protesta împotriva unor astfel de masacre fasciste, ca și cum a protesta împotriva masacrului evreilor comis de Hitler este o obligație democratică”. Aplicantul a fost condamnat la patru luni închisoare și amendă penală.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale, prevenirea dezordinii și crimei.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003; *Han împotriva Turciei*, nr. 50997/95, 13 septembrie 2005].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că discursul aplicantului nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția, prin urmare nu constituie un **limbaj al urii**;
- condamnarea la închisoare a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Birdal împotriva Turciei (53047/99) Decizia CEDO, Secția a patra, 2 octombrie 2007

Descrierea cazului:

Aplicantul, la o adunare organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Păcii, a prezentat brutalitatea cu care guvernul turc luptă împotriva kurzilor, considerând că statul utilizează metode teroriste împotriva populației pașnice. Și-a încheiat discursul prin următoarele: „Noi, turci, kurzi, alevi, sunniți, suntem cu toții împotriva războiului. Vrem pace. Vrem ca și viețile kurzilor să fie protejate de Constituție. Vrem pace pentru fraternitatea popoarelor”. Aplicantul a fost condamnat la un an închisoare și amendă penală pentru incitare la ură și ostilitate prin discriminare pe criteriul etnic și regional.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale și a ordinii publice.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că discursul aplicantului nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția, prin urmare nu constituie un limbaj al urii;

- condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

**Cazul Demirel și Ateş împotriva Turciei (31080/02)
Decizia CEDO, Secția a treia, 29 noiembrie 2007**

Descrierea cazului:

Aplicanții, redactorul-șef, respectiv proprietarul unui ziar au publicat un interviu cu un membru al Partidului Muncii din Kurdistan, în care cel interviuat a declarat că partidul lui a declarat unilateral armistițiul, dar guvernul turc nu a făcut pași spre democratizare și soluționarea problemei. Aplicanții au fost condamnați penal la plata unor amenzi, publicația a fost interzisă pentru o perioadă de 15 zile.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- protejarea integrității teritoriale și a ordinii publice.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că discursul applicantului nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția, prin urmare nu constituie un **limbaj al urii**;
- condamnarea penală a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

2.4. Condamnarea penală a persoanelor care promovează Islamul în detrimentul sistemului democratic

În analiza acestor cazuri – în care legitimitatea constatată a fost prevenirea dezordinii și crimei, protejarea moralei și a drepturilor altora – CEDO a considerat că în situația în care discursul extremist a fost contrabalansat prin combaterea acestor idei, iar aplicanții nu utilizează limbajul urii, nu incită la violență, condamnarea penală nu este o măsură proporțională cu legitimitatea urmărită de autorități. Dacă însă discursul extremist nu a fost contrabalansat, limitarea libertății de exprimare prin condamnare penală este o măsură necesară într-o societate democratică.

**Cazul Gündüz împotriva Turciei (59745/00)
Decizie de inadmisibilitate, 13 noiembrie 2003**

Descrierea cazului:

Aplicantul, reprezentant al unei comunități islamiste, a publicat un articol în care a criticat secularismul din Turcia („kemalism” după numele lui Kemal Atatürk), afirmând despre islamiștii moderați: „Acum dinții și unghiile lor le-au fost smulse, părul lor a căzut, au fost detronați. Ei încă încearcă, dar în zadar, să-și păstreze măreția, și,

făcând asta, oferă o imagine comică a monstrului, ca o statuie iluzorică, care imediat ce este atins sau pus în mișcare (în eventualitatea unui atac), va arăta că nu mai este capabil să facă nimic”; „Nu mai e nevoie de altcineva decât de un om brav dintre musulmani care să planteze o spadă în burta lor moale și să-i străpungă de două ori cu baioneta pentru a arăta cât de goi sunt înăuntru”. Aplicantul a fost condamnat la 4 ani închisoare pentru incitare, care ulterior a fost micșorată la 2 ani închisoare și plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- prevenirea crimei.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Goodwin împotriva Regatului Unit*, nr. 17488/90, 27 martie 1996; *Bladet Tromsø și Stensaas împotriva Norvegiei* (Marea Cameră), nr. 21980/93, 20 mai 1999; *Thoma împotriva Luxemburgului*, nr. 38432/97, 23 martie 2001; *Jersild împotriva Danemarcei*, nr. 15890/89, 23 septembrie 1994; *De Haes și Gijssels împotriva Belgiei*, nr. 19983/92, 24 februarie 1997; *Prager și Oberschlick împotriva Austriei*, nr. 15974/90, 26 aprilie 1995; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999; *Sürek împotriva Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999].

Aplicarea principiilor:

- prin conținutul și tonul afirmațiilor aplicantul stigmatizează „intelectualitatea islamistă moderată”, mai mult, se referă în mod evident la o anumită persoană, un scriitor de renume, care astfel este expusă unui semnificativ risc de violență fizică;
- afirmațiile care se îndreaptă împotriva valorilor promovate de Convenție, cele care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță nu se bucură de protecția Convenției;
- condamnarea la închisoare a aplicantului este o măsură necesară într-o societate democratică, astfel aplicația este inadmisibilă.

Cazul Gündüz împotriva Turciei (35071/97)

Decizia CEDO, Prima secție, 4 decembrie 2003

Descrierea cazului:

Aplicantul, reprezentant al unei comunități islamiste, a criticat secularismul în cadrul unei emisiuni TV transmise direct, afirmând că acesta distruge Islamul, democrația înseamnă ateism, democrația nu aduce nimic bun. În respectiva emisiune alte voci au criticat această poziție. Aplicantul a fost condamnat la 2 ani închisoare și la plata unei amenzi penale.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- prevenirea dezordinii și crimei, protejarea moralei și a drepturilor altora.

Principii:

- **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale; libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează; societatea democratică implică existența pluralismului, toleranței și înțelegerii (§37);

• exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități; astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (§37);

• se poate invoca **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare a legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicită să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (§38);

• **toleranța și respectarea demnității umane** constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (§40);

• fără dubiu, anumite expresii concrete reprezintă un **limbaj al urii**, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar acestea nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției (§41).

Aplicarea principiilor:

- tema emisiunii a fost de larg interes public în Turcia;
- CEDO a analizat întreaga emisiune, atât cele afirmate de aplicant, cât și cele afirmate de persoane care au combătut ideile expuse, constatând că programul a fost echilibrat, prin argumentele și contraargumentele prezentate;
- aplicantul a utilizat unele formulări neadecvate, pe care nu le-a putut corecta, întrucât emisiunea TV s-a transmis în direct;
- afirmațiile care se îndreaptă împotriva valorilor promovate de Convenție, cele care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță nu se bucură de protecția Convenției, totuși, promovarea șariei (legislației islamice), fără a incita la violență, nu se poate considera ca reprezentând un limbaj al urii;
- cazul trebuie văzut din contextul particular al scopului emisiunii, în contextul în care opiniile extremiste ale aplicantului erau deja cunoscute și dezbătute public, și în contextul în care aceste opinii au fost contrabalansate în emisiune;
- condamnarea la închisoare a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

2.5. Condamnarea penală a persoanelor care promovează refuzul serviciului militar

În analiza acestor cazuri – în care legitimitatea constatată a fost prevenirea dezordinii – CEDO a considerat că aplicații nu utilizează limbajul urii, nu incită la ură etnică, ci critică politica guvernului privind înrolarea obligatorie a tinerilor în armată, prin urmare condamnarea penală nu este o măsură proporțională cu legitimitatea urmărită de autorități.

Cazul Ergin împotriva Turciei nr. 6 (47533/99)
Decizia CEDO, Secția a patra, 4 mai 2006

Descrierea cazului:

Aplicantul, redactor, a publicat un articol critic privind înrolarea obligatorie în armată, pentru care a fost condamnat la două luni închisoare și amendă penală pentru incitare la refuzul serviciului militar.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- prevenirea dezordinii.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003; *Kızılyaprak împotriva Turciei*, nr. 27528/95, 2 octombrie 2003].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că afirmațiile aplicantului, deși au conotații ostile față de serviciul militar, nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția și nu constituie un **limbaj al urii**;

- condamnarea la închisoare a aplicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

Cazul Düzgören împotriva Turciei (56827/00)
Decizia CEDO, Secția a treia, 6 noiembrie 2006

Descrierea cazului:

Aplicantul, jurnalist, a distribuit broșuri privind un obiector de conștiință¹, intitulat „Libertatea de gândire – o inițiativă împotriva crimei de convingere”, în care se prezintă poziția tânărului: „subliniez că voi refuza serviciul militar în orice formă și în orice mod”. Aplicantul a fost condamnat la două luni închisoare și amendă penală pentru incitare la refuzul serviciului militar.

Legitimitatea constatată de CEDO:

- prevenirea dezordinii.

Principii:

- sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999].

Aplicarea principiilor:

- CEDO constată că textul pliantului, deși conține conotații ostile față de serviciul militar, nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția și nu constituie un **limbaj al urii**;

¹ Persoană care refuză serviciul militar datorită convingerilor moral-religioase.

• condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

**Cazul *Yurdatapan împotriva Turciei* (70335/01)
Decizia CEDO, Secția a patra, 8 ianuarie 2008**

Descrierea cazului:

Aplicantul a împărțit broșuri intitulate „Libertatea de conștiință”, ce au conținut poziția unui obiector de conștiință. În urma acestei acțiuni applicantul a fost trimis în fața instanței militare, unde a refuzat să răspundă întrebărilor puse solicitând să fie judecat de o instanță civilă, el având calitatea de civil. Aplicantul a fost condamnat la două luni închisoare și amendă penală pentru incitare la refuzul serviciului militar.

Legitimitatea constatată de CEDO:

• prevenirea dezordinii.

Principii:

• sunt invocate decizii prin care principiile au fost deja enunțate [*Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999; *Koç și Tambaş împotriva Turciei*, nr. 50934/99, 21 martie 2006].

Aplicarea principiilor:

• CEDO constată că discursul promovat de broșură, deși are conotații ostile față de serviciul militar, nu încurajează violența, rezistența armată, insurecția și nu constituie un limbaj al urii;

• condamnarea la închisoare a applicantului nu este o măsură necesară într-o societate democratică.

3. Principii definite de CEDO

Având în vedere caracterul subiectiv al criteriului necesității într-o societate democratică, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

a) **libertatea de exprimare** constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale [*Handyside împotriva Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek împotriva Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Lingens împotriva Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §41; *Castells împotriva Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Jersild împotriva Danemarcei* (Marea Cameră), nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31; *Wingrove împotriva Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §52; *Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince împotriva Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger împotriva Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir împotriva Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94,

8 iulie 1999, §57/i; *Sürek împotriva Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek împotriva Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu împotriva Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/i; *Öztürk împotriva Turciei (Marea Cameră)*, nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei (Marea Cameră)*, nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §27; *Erdoğan împotriva Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §51; *E.K. împotriva Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §69; *Gündüz împotriva Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §37];

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilită în mod convingător [*Handyside împotriva Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek împotriva Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Castells împotriva Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46; *Fressoz și Roire împotriva Franței (Marea Cameră)*, nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan împotriva Turciei (Marea Cameră)*, nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince împotriva Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger împotriva Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir împotriva Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/ii; *Okçuoğlu împotriva Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/i; *Öztürk împotriva Turciei (Marea Cameră)*, nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei (Marea Cameră)*, nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *Erdoğan împotriva Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39/i; *E.K. împotriva Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §69; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §27];

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (*Handyside împotriva Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek împotriva Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (*Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Wingrove împotriva Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §52; *Gündüz împotriva Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §37);

d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsată prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (*Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §50; *Wingrove împotriva Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §58);

e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (*Sürek și Özdemir împotriva Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §63; *Sürek împotriva Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §60; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §42);

f) **toleranța și respectarea demnității umane** constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (*Gündüz împotriva Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §40);

g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la **ură rasială** să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (*Glimmerveen și Hagenbeek împotriva Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Ohensberger împotriva Austriei*, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);

h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (*Witzsch împotriva Germaniei*, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);

i) anumite expresii concrete reprezintă un **limbaj al urii**, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției [*Jersild împotriva Danemarcei* (Marea Cameră), nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §35; *Gündüz împotriva Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §41];

j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume **toleranța, pacea socială și nediscriminarea** (*Norwood împotriva Regatului Unit*, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, *Ivanov împotriva Rusiei*, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);

k) se poate invoca **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare a legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicită să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare [*Handyside împotriva Regatului*

Unit, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Lingens împotriva Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §39; *Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §50; *Wingrove împotriva Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §53; *Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §52; *Lehideux și Isorni împotriva Franței*, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, §51; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince împotriva Turciei*, nr. 25067/94 și nr. 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger împotriva Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir împotriva Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/iii; *Sürek împotriva Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek împotriva Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu împotriva Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/ii; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* (Marea Cameră), nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *News Verlags Gmbh & CoKG împotriva Austriei*, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, §52; *Erdoğan împotriva Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §53; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §53; *E.K. împotriva Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §71; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §29-30; *Gündüz împotriva Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §38];

l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor [*Jersild împotriva Danemarcei* (Marea Cameră), nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31; *Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §52; *Lehideux și Isorni împotriva Franței*, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, §51; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Erdoğan și Ince împotriva Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger împotriva Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek împotriva Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek împotriva Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu împotriva Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/iii; *Öztürk împotriva Turciei* (Marea Cameră), nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* (Marea Cameră), nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *News Verlags Gmbh & CoKG împotriva Austriei*, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, §52; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39); trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (*Lingens împotriva Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §40; *Gerger împotriva Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §50; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39)]; orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (*Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49);

m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului le rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează **necesitatea restrângerii libertății de exprimare** (*Castells împotriva Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Wingrove împotriva Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §58; *Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §54; *Gerger împotriva Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir împotriva Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §60; *Sürek împotriva Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §61; *Sürek împotriva Turciei 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §57; *Okçuoğlu împotriva Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §46; *Erdoğdu împotriva Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §62; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §40; *İbrahim Aksoy împotriva Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §52; *E.K. împotriva Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §70; *Karkin împotriva Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §28);

n) **libertatea de exprimare** are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanți ai unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (*Castells împotriva Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46);

o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolută prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu **libertatea de exprimare** (*Incal împotriva Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §53);

p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, **prevenirea dezordinii și criminalității**, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi – într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale – informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea, dar și cele care prezintă justiția; **libertatea presei** reprezintă una dintre cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare [*Lingens împotriva Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §41-42; *Castells împotriva Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *De Haes și Gijssels*

împotriva Belgiei, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, §37; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (Marea Cameră), nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Sürek și Özdemir împotriva Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §58; *Sürek împotriva Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §59; *Sürek împotriva Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §55; *Okçuoğlu împotriva Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §44; *Erdoğdu împotriva Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener împotriva Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §41];

q) presa nu are doar dreptul, ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații [*Jersild împotriva Danemarcei* (Marea Cameră), nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31];

r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice [*Jersild împotriva Danemarcei* (Marea Cameră), nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31];

s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu **libertatea de exprimare** a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (*Cumpănă și Mazăre împotriva României*, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, §115);

t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (*Ahmed și alții împotriva Regatului Unit*, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, §56).

4. Concluzii

În general, cazurile în care persoanele au utilizat **limbajul urii** nu au trecut de controlul admisibilității. Dacă limbajul urii a vizat grupuri de persoane (comunități etnice sau religioase), CEDO nu a considerat că sancționarea penală (chiar cu închisoare) a acestor fapte ar reprezenta o limitare excesivă a libertății de exprimare, indiferent dacă cel în cauză are calitatea de politician sau de jurnalist; dacă însă a vizat politica guvernelor, CEDO a considerat că o condamnare penală este o limitare prea severă a drepturilor asigurate de art. 10 al Convenției. Aceste soluții, la prima vedere ar fi inexplicabile din punctul de vedere al legitimității restrângerii drepturilor: „doar” protejarea drepturilor altora în primul caz (dacă limbajul urii a vizat grupuri de persoane), **protejarea securității statului**, a integrității teritoriale, **prevenirea criminalității** în cel de-al doilea (dacă afirmațiile au fost injurioase la adresa guvernului). Justificarea rezidă în vulnerabilitatea și sensibilitatea comunităților etnice sau religioase; guvernele au suficiente mijloace la dispoziție de a combate afirmațiile negative, nu trebuie să facă uz de sancțiuni penale sau alte sancțiuni severe cum ar fi interdicția apariției unor publicații.

În hotărârile sale CEDO nu se bazează doar pe Convenție, se referă și la Carta Națiunilor Unite [parag. 2 din Preambul, art. 1 alin. (3), art. 13 alin. (1), art. 55 lit. c)

și art. 76 lit. c)], Declarația universală a drepturilor omului (art. 1, 2 și 7), Convenția internațională privind drepturile civile și politice [art. 2 alin. (1), art. 20 alin. (2), art. 26], Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de **discriminare rasială** (art. 4 și 5), Recomandarea nr. R (97) 20 a Comitetului de miniștri către statele membre cu privire la „discursul de ură”, Recomandarea de politică generală nr. 7 privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale.